

Svitlana Strilets – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Preschool and Primary Education and Arts, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Chernihiv, Ukraine).

Research interests: the innovations in higher pedagogical education; theoretical and methodological principles of the primary school teachers' professional training.

Світлана Стрілець – докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (Чернігів, Україна).

Наукові інтереси: інновації у вищій педагогічній освіті, теоретико-методичні засади фахової підготовки вчителів початкової школи.

ORCID 0000-0003-2854-9188
E-mail: Sv.strilets@gmail.com

Nataliia Streletska – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool and Primary Education, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Chernihiv, Ukraine).

Research interests: modern information technologies in education; vocational education; methods of teaching Computer Science.

Наталія Стрілецька – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (Чернігів, Україна).

Наукові інтереси: сучасні інформаційні технології навчання; професійна освіта; методика навчання інформатичної освітньої галузі.

ORCID: 0000-0002-0330-0952
E-mail: smixnat@gmail.com

Anna Shpeko – PhD student at the Department of Preschool and Primary Education, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Chernihiv, Ukraine).

Research interests: training teachers to organize social and emotional education for young learners; primary school children's social and emotional skills development; the use of digital technologies in the pre-service primary school teacher's professional work.

Анна Шпеко – здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (Чернігів, Україна)

Наукові інтереси: підготовка вчителів до організації соціально-емоційного навчання молодших школярів; розвиток соціально-емоційних навичок учнів початкової школи; використання цифрових технологій у професійній діяльності майбутнього вчителя початкових класів.

ORCID: 0000-0002-1533-5992

E-mail: annashpeko16@gmail.com

DOI: 10.58407/NI.25.3-4.1

IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES OF PEDAGOGICAL INNOVATION IN TEACHING PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THE DISCIPLINES OF GENERAL TRAINING

УПРОВАДЖЕННЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

The purpose of the article is to reveal the peculiarities and substantiate the effectiveness of introducing the scientific principles of pedagogical innovation in the educational process of training pre-service primary school teachers using the example of the content and implementation of educational components at the Bachelor's and Master's levels at T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».

Methodology. The provisions of the article are based on the principles of integrity and systematization, which gives grounds for considering the innovative training of pre-service teachers in a broad interdisciplinary context. The following methods were applied: theoretical (theoretical analysis of the regulatory documents, psychological and pedagogical, scientific and methodological literature; comparative analysis of the approaches to the interpretation of pedagogical innovation; systematization and generalization of theoretical approaches and practical results regarding the integration of innovative technologies into professional training), and empirical (pedagogical observation; analysis of the academic outputs of the applicants for higher education; conversation).

Scientific novelty. The article reveals the conditions for the effective implementation of the principles of pedagogical innovation in the system of training pre-service primary school teachers; describes the content and procedural support that contributes to the proper formation of innovative competence of the applicants for higher education in the A3 Primary Education specialty within the general training framework of the Faculty of Preschool, Primary Education and Arts at T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»; substantiates the factors influencing the success of pedagogical innovation implementation, namely: the relevance of methods, the competence of teachers, student-centered orientation, and a supportive educational environment.

Conclusions. Training pre-service primary school teachers with the elements of pedagogical innovation at the Bachelor's level of higher education creates a basis for their in-depth innovative activity at the Master's level. The analysis of the content and potential of educational components demonstrates that the integration of the principles of pedagogical innovation contributes to the formation of the pre-service specialists' ability to navigate modern educational trends, apply digital and innovative technologies, and combine theoretical knowledge with practical activity.

Keywords: digitalization of education, pedagogical innovation, primary education, socio-emotional learning, training pre-service primary school teachers.

Мета статті – розкрити особливості та обґрунтувати ефективність упровадження наукових основ педагогічної інноватики в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкових класів на прикладі змісту та реалізації освітніх компонент бакалаврського й магістерського рівнів у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Методологія. Положення статті ґрунтуються на принципах цілісності та системності, що дає підстави розглядати інноваційну підготовку майбутніх учителів у широкому міждисциплінарному контексті. Використано такі методи: теоретичні (теоретичний аналіз нормативно-правових документів, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури; порівняльний аналіз підходів до трактування педагогічної інноватики; систематизація й узагальнення теоретичних підходів та практичних результатів щодо інтеграції інноваційних технологій у професійну підготовку), емпіричні (педагогічне спостереження; аналіз продуктів діяльності здобувачів вищої освіти; бесіда).

Наукова новизна. У статті розкрито умови ефективного впровадження засад педагогічної інноватики у систему підготовки майбутніх учителів початкових класів; описано змістове та процесуальне забезпечення, що сприяє належному формуванню інноваційної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності АЗ Початкова освіта у межах загальної підготовки факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка; обґрунтовано чинники, що впливають на успішність провадження засад педагогічної інноватики, а саме: релевантність методик, компетентність викладачів, орієнтація на студента та його потреби, сприятливе освітнє середовище.

Висновки. Підготовка майбутніх учителів початкових класів з елементами педагогічної інноватики на бакалаврському рівні вищої освіти створює підґрунтя для поглибленої інноваційної діяльності їх на магістерському рівні. Аналіз змісту та можливостей освітніх компонентів засвідчує, що інтеграція засад педагогічної інноватики сприяє формуванню в майбутніх фахівців здатності орієнтуватися в сучасних освітніх тенденціях, застосовувати цифрові та інноваційні технології, поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю.

Ключові слова: педагогічна інноватика, підготовка майбутніх учителів початкових класів, початкова освіта, цифровізація освіти, соціально-емоційне навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Освіта перебуває в умовах постійних змін, зумовлених розвитком технологій, модифікацією суспільних потреб і очікувань, динамікою соціальних запитів, переосмисленням цінностей, необхідністю формування компетентного педагога, який вчасно реагує на потреби часу та володіє творчим, гнучким мисленням. Відтак особливого значення набуває систематичний пошук і впровадження нових, максимально ефективних технологій навчання, спрямованих на становлення активної, творчої особистості з високою адаптивністю, здатністю аналізувати й долати труднощі, тобто педагогічна

інноватика, самоціллю якої є узгодження змісту й результатів освітнього процесу відповідно до актуальних запитів суспільства (Стрілець, 2016).

Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (2022) визначено цілі відповідно до викликів сьогодення. Зокрема, серед операційних цілей названо такі: створення умов для розвитку інновацій, урахування їх під час оновлення освітніх програм, реалізація студентоцентрованого навчання та використання інноваційних технологій і форм освіти, створення інноваційних продуктів (*Стратегія Розвитку*, 2022).

У Стандарті вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалавр-

ського) рівня вищої освіти (2021) серед умінь майбутніх фахівців є інноваційність, необхідна для розв'язання складних професійних завдань, що узгоджується з програмним результатом застосовувати інновації «в стандартних і нестандартних ситуаціях початкової школи та оцінювати їхню результативність» і відображено в описі предметної галузі через опанування методів, методик і інноваційних технологій початкової освіти (с. 10).

Згідно зі Стандартом вищої освіти для другого (магістерського) рівня за цією ж спеціальністю (2024), спостерігаємо, що в цілях навчання, у теоретичному змісті предметної галузі, у методах мовиться про інноваційні завдання, засади та методи діяльності, зауважено, що майбутні фахівці початкової освіти мають провадити інноваційну роботу, ділитися результатами інноваційних проєктів, створювати та адаптувати інноваційне інформаційно-освітнє середовище. Узагальнюючи, розуміємо, що педагоги закладів вищої освіти повинні так організувати освітній процес, щоб інноваційність мала взаємний характер – і для здобувачів, і для педагогів.

Безперервний професійний розвиток – важлива функція Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024), однією з компетентностей якого є здатність до інноваційної діяльності. Ця здатність охоплює знання наукових методів і освітніх інновацій учителем, уміння аналізувати та впроваджувати нові підходи у педагогічну практику, ефективно комунікувати в професійних спілнотах і проявляти відповідальність, автономію та академічну доброчесність у розробленні й реалізації інноваційних рішень.

Швидка цифровізація, зміна ринку праці та нові освітні парадигми вимагають, щоб учитель уже на початку кар'єри володів інноваційними підходами. Саме тому пропедантичне впровадження елементів педагогічної інноватики в діяльнісному аспекті на бакалаврському рівні є критично необхідним для забезпечення готовності майбутніх учителів до сучасних викликів освітньої практики, формування професійної компетентності, здатності до самооновлення та створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища у школі.

Відповідно до цього проактивні педагогічні працівники вищої освіти повинні розробляти дисципліни, навчально-методичне забезпечення, завдяки яким студенти опановують засади педагогічної інноватики, а викладачі ознайомлюють з освітніми тенденціями та власним прикладом демонструють готовність до змін мінливого світу,

мотивацію до впровадження новітніх підходів і створення розробок, що сприяють формуванню якісного освітнього процесу із забезпеченням доброзичливої атмосфери.

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою у підготовці фахівців, спроможних гнучко реагувати на виклики часу, інтегрувати інноваційні підходи в освітній процес, розвивати особистісний потенціал учнів і забезпечувати якість початкової освіти відповідно до вимог сучасності.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Упродовж 5 останніх років учені досліджують різні аспекти розвитку сучасної педагогічної інноватики. Так, було розкрито сутності основних понять (Вакулова І., Вербівський Д., Мариновська О., Слободянюк О. та ін.); запропоновано інструменти здобуття нових знань педагогічної інноватики (Ліба О., Хоружа Л. та ін.); висвітлено умови підготовки до інноваційної педагогічної діяльності (Мармаза О., Цуканова Н. та ін.); розроблено програми, методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика» (Кулішов В., Козир М., Лаппо В., Цюняк О. та ін.).

Проте в наукових доробках недостатньо висвітлено питання впровадження основ педагогічної інноватики в систему підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у розкритті особливостей та обґрунтуванні ефективності впровадження наукових основ педагогічної інноватики в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкових класів на прикладі змісту та реалізації освітніх компонент бакалаврського й магістерського рівнів у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та/або експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. Для досягнення мети дослідження застосовано комплекс методів. Так, теоретичний аналіз нормативно-правових документів, науково-методичної, психолого-педагогічної літератури дали змогу з'ясувати стан та перспективи вирішення окресленої проблеми; систематизація та узагальнення теоретичних положень, методик і практичних результатів досліджуваного питання слугували основою для формулювання умов ефективного впровадження засад педагогічної інноватики у роботу з майбутніми вчителями початкових класів, а також використовувались для розкриття змісту та висвітлення особливостей реалізації освітніх компонент. Емпіричні методи: педагогічне спостере-

ження, аналіз продуктів діяльності, бесіда стали підґрунтям для оцінювання чинників впливу на ефективність підготовки майбутніх педагогів, що здійснюється із використанням педагогічної інноватики.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Для нашого дослідження важливою є дефініція головного поняття – «педагогічна інноватика». У науково-педагогічних дослідженнях існує кілька тлумачень його сутності. Зокрема, під цим поняттям розуміють науку про інноваційні процеси в системі освіти (Мариновська, 2023), міждисциплінарну наукову галузь, яка «має власний методологічний і понятійно-термінологічний апарат, та виступає дієвим засобом аналізу, обґрунтування та проєктування модернізації освіти» (Вакулова, 2021, с. 128).

У розвідці спираємося на думку щодо інноватики І. Дичківської (2004), за якою «педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій» (с. 9).

Упровадження засад педагогічної інноватики під час підготовки майбутніх учителів сприяє розвитку професійної гнучкості та готовності ефективно діяти в динамічному освітньому просторі, формуванню у них здатності до креативного мислення, дослідницької діяльності та застосування сучасних освітніх технологій у практиці.

На основі аналізу теоретичної та науково-методичної літератури (Вакулова, 2021; Дичківська, 2004; Мариновська, 2023; Огієнко та ін., 2015), власного практичного досвіду нами визначені педагогічні умови, що забезпечують підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів через упровадження засад педагогічної інноватики в ЗВО. До них відносимо:

- наявність інноваційного освітнього середовища у закладі вищої освіти;
- готовність викладачів до інноваційної діяльності (здатність оперативно адаптувати навчальні програми, методики та організаційні процеси під нові вимоги);
- упровадження інтерактивних і цифрових технологій навчання;
- мотивацію викладачів і студентів до саморозвитку, творчої, дослідницької та експериментальної діяльності;
- систематичну науково-дослідну діяльність, зокрема якій сприяє робота наукових гуртків, Ради молодих учених, організація та участь у конференціях різного рівня;
- поєднання теоретичної і практичної підготовки, орієнтованої на реальні освітні потреби з акцентом на проєктній, практико-орієнтованій діяльності;

– забезпечення академічної свободи викладачів для розробки та впровадження нових освітніх технологій та методик;

– підготовлене науково-методичне забезпечення інноваційного процесу (програми, посібники, електронні ресурси);

– створення системи безперервного професійного розвитку;

– вчасний перегляд робочих програм з урахуванням прогнозів розвитку галузі та вимог стейкхолдерів для забезпечення релевантності знань та навичок;

– сприяння формуванню міждисциплінарних команд викладачів і здобувачів освіти для розробки спільних інноваційних проєктів;

– тісна співпраця з роботодавцями та громадськими організаціями для спільної розробки інноваційних освітніх програм, проведення практик;

– залучення здобувачів освіти до спільних розробок, апробації та оцінювання інноваційних освітніх продуктів;

– готовність до обміну досвідом з іншими ЗВО (національними та міжнародними) та використання зовнішніх інноваційних рішень;

– підтримку партнерської взаємодії між викладачами, студентами, навчальними лабораторіями та професійними спільнотами.

Дотримання перелічених умов – підґрунтя для формування інноваційної культури, критичного мислення, рефлексивності майбутнього вчителя, здатності до самостійного пошуку педагогічних рішень і забезпечують якісну підготовку фахівців, здатних до творчої професійної діяльності в умовах модернізованої освіти.

Для належного формування інноваційної компетентності майбутніх учителів початкових класів необхідне забезпечення підготовки, що ґрунтується на інтеграції теоретичних знань і практичних умінь з педагогічної інноватики на другому (магістерському рівні).

Пропедевтика такої інтеграції через упровадження елементів педагогічної інноватики на І (бакалаврському) рівні підготовки здобувачів створює поступову, системну підготовку до розв'язання інноваційних завдань у їхній подальшій навчальній чи професійній діяльності.

Так, мета освітнього компоненту освітньо-професійної програми «Початкова освіта» підготовки бакалаврів за спеціальністю АЗ Початкова освіта циклу загальної підготовки «Сучасні інформаційні технології навчання» – формування у студентів ІКТ компетентності, необхідної для підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроці, підтримки

і спрямовування розвитку особистості учнів, творчого пошуку й організації їхньої спільної роботи (Стрілецька, 2024).

Сучасні інформаційні технології навчання спрямовані на надання інформаційно-комунікаційним технологіям інструментарію для дизайну мультимедійних уроків, інтерактивних завдань, дистанційного та змішаного навчання, формують практичний досвід застосування технологій. Тому згідно з робочою програмою «Сучасні інформаційні технології навчання» (Стрілецька, 2024) у змісті дисципліни передбачено перехід від ознайомлення з теоретичними засадами використання сучасних інформаційних технологій у початковій школі до використання хмарних сервісів, програм та онлайн-додатків для реалізації моделі «Перевернутий клас» у роботі вчителя, використання ІТ як засобу діагностики та розробки інтерактивних дидактичних матеріалів, особливостей освітнього вебквесту та організації Е-навчання.

Одним із нормативних компонентів освітньо-професійної програми «Початкова освіта» підготовки магістрів за спеціальністю АЗ Початкова освіта в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка є навчальна дисципліна «Педагогічна інноватика в початковій школі». Мета її викладання – опанування здобувачами вищої освіти теоретичними основами педагогічної інноватики та практичними способами реалізації інновацій в освітніх закладах, а також у формуванні інноваційної компетентності й готовності майбутніх учителів застосовувати інноваційні технології в професійній діяльності (Стрілець & Кириленко, 2024).

Студенти вивчають дисципліну «Педагогічна інноватика в початковій школі» відповідно до прописаного змісту в робочій програмі, у якій прослідковується послідовний рух від загальних засад педагогічної інноватики, інноваційних педагогічних технологій у початковій школі та особливостей інноваційної педагогічної діяльності до тенденцій такої роботи в умовах реформування початкової освіти, у процесі проектування і конструювання освітнього процесу, контролю та оцінювання навчальних досягнень школярів, і завершується реалізацією елементів педагогічної інноватики в початковій школі, зокрема шляхом створення інноваційних засобів навчання, організації дистанційного навчання, ознайомленням з міжнародним досвідом підготовки педагогів на засадах демократії (Стрілець & Кириленко, 2024).

Значна увага приділяється соціально-емоційному навчанню у межах зазначеного вище обов'язкового компоненту ОПП, оскільки студенти мають змогу ознайомлюватися з особливостями формування соціально-емоційних навичок молодших школярів як у фізичному, так і цифровому просторі. Окрім цього, під час лекцій створена атмосфера підтримки, за якої цікавляться емоційним станом, приділяють увагу його обговоренню, систематично використовуються медіа для проведення релаксаційних хвилинок, застосовуються інтерактивні методи для розвитку соціалізації, налагоджуються дружні стосунки.

Досвід міжнародної співпраці є безцінним у роботі інноваційного вчителя, що є можливим у межах дисципліни «Педагогічна інноватика в початковій школі». Таку можливість мали педагоги та здобувачі вищої освіти навесні 2025 року, адже долучалися до онлайн-лекцій, проведених завідувачкою кафедри психології, заступницею директора з дидактичної роботи Інституту педагогіки і психології, докторкою філософії, психології Поморського університету в Слупську Марією Александрович.

Важливою складовою змісту є практична підготовка студентів. Під час неї здійснюється апробація інноваційних методів навчання в умовах початкової школи, а також участь у дослідницьких і творчих проєктах.

Посібник є доцільним засобом формування здатності до інноваційної діяльності. Тому було розроблено навчальний посібник «Сучасні ресурси в роботі педагога» (авторка-укладачка – Анна Шпеко) (2025), який використовується студентами у роботі під час опанування засадами педагогічної інноватики, оскільки його зміст відповідає сучасним запитам щодо розвитку освітньої системи.

Структура посібника (Шпеко, 2025) така: у першому розділі зазначено про соціально-емоційне навчання як важливу частину освіти й розкрито зміст і значущість набуття соціально-емоційних навичок, у другому – цифровізацію та її вплив на освіту, окреслено використання штучного інтелекту та інших цифрових ресурсів, подано рекомендації щодо дизайну освітнього середовища, дотримання цифрової безпеки та етикету, а третій розділ представляє огляд сайтів і масмедіа для розвитку соціально-емоційних навичок і мотивації здобувачів освіти до навчання, поради щодо користування інтерактивними дошками, що і визначає його практичну цінність.

Окрім цього, студенти здобувають неформальну освіту, що є обов'язковим видом роботи з дисципліни «Педагогічна

інноватика в початковій школі». Здобувачі вищої освіти за власним бажанням обирають курси, вебінари, семінари, конференції тощо, які відповідають змісту дисципліни, або ж можуть пройти щось із запропонованих. Одним із них є затверджений вченою радою Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка курс підвищення кваліфікації «Формування соціально-емоційних навичок засобами цифрових технологій», розроблений у співавторстві С. Стрілець та А. Шпеко. Мета реалізації програми – практикування соціально-емоційних навичок у контексті опанування цифровими технологіями.

Курс цілком відповідає інноваційним засадам, оскільки у процесі його опанування передбачається використання цифрових технологій для створення контенту та об'єднання учасників для досягнення спільних цілей. Студенти навчатимуться критично оцінювати, розробляти, добирати, адаптувати освітні матеріали та ефективно працювати з цифровими платформами, враховуючи підходи соціально-емоційного навчання, вікові особливості та потреби школярів. Відтак зможуть створювати сприятливе освітнє середовище у цифровому й фізичному просторах, організовувати офлайн- та онлайн-співпрацю з колегами, презентувати інноваційні розробки та здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності з перспективою планування траєкторії професійного розвитку.

Під час опанування матеріалів курсу здобувачі освіти, окрім того що засвоять конкретні навички роботи з цифровими платформами, ще й розвиватимуть інноваційне мислення. Це необхідно для систематичного оновлення методів роботи та дієвої організації навчання онлайн.

Відповідно до описаного вище зміст освітніх компонентів навчального забезпечення та курсу підвищення кваліфікації є актуальним, інтегрованим та компетентнісно-орієнтованим. Він ефективно поєднує фундаментальні психолого-педагогічні знання з оволодінням сучасними цифровими технологіями та методиками, необхідними для роботи в НУШ та інших освітніх середовищах. Особлива увага приділяється формуванню соціально-емоційних навичок, критичного мислення, саморефлексії та професійної мобільності.

Упровадження активних та інтерактивних методів навчання забезпечує перехід від репродуктивної моделі до діяльнісної, а наповнення сторінки на освітній плат-

формі Moodle сприяє персоналізації освітнього процесу та підвищення його гнучкості і доступності. Посилення практичної складової через відвідування навчальної лабораторії, залучення учителів-новаторів та інтеграцію дисциплін із реальним досвідом роботи в закладах освіти слугує основою для формування стійких професійних компетентностей та готовності до самостійної педагогічної діяльності.

У процесі роботи зі студентами під час лекційних та практичних занять спостерігалася позитивна динаміка щодо підвищення мотивації до інноваційної діяльності, розвитку здатності до аналітичного мислення, зростання якості виконання творчих і дослідницьких завдань. Відповіді під час поточного контролю засвідчують розвиток інноваційної компетентності.

Результати роботи підтверджуються не лише внутрішнім моніторингом, але і якісним аналізом продуктів діяльності здобувачів освіти. Зокрема, успішність упровадження засад педагогічної інноватики виявляється у зростанні складності та оригінальності творчих і дослідницьких проєктів студентів, представлених як на практичних заняттях, так і на студентських конференціях (див. *Табл. 1*).

У межах дослідницької діяльності з упровадження засад педагогічної інноватики в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкових класів на бакалаврському та магістерському рівнях педагогічна бесіда проводилася після опанування дисциплін. Її метою була рефлексія студентів з таких питань: «Що для вас було інноваційним (новим) в курсі освітньої компоненти?», «Що найбільше сподобалось на заняттях з курсу?», «Які були складнощі із засвоєння інноваційних технологій?», «Які інновації ви готові взяти у власну практичну діяльність?», «Що потрібно, щоб бути вчителем-інноватором?». Так, результати педагогічної бесіди з дисципліни «Сучасні інформаційні технології навчання», що окремо проводилася викладачем у двох групах на III курсі денної форми навчання у червні 2024 року (36 студентів) були такими: більшість студентів (56 %) дала обґрунтовані відповіді або погоджувалася з відповідями інших студентів, що інноваційним у курсі дисципліни був практико-орієнтований зміст: «Він давав можливість зрозуміти сутність технології як з теоретичного боку так і набути практичних навичок застосування, мати власні практичні розробки».

**Приклади виконання студентських інноваційних проєктів
із дисципліни
«Сучасні інформаційні технології навчання»**

Виконавці	Тема	Форма презентації	Посилання
Воскобойник А.	Інноваційні підходи до використання сервісів Google у практиці вчителя початкових класів	Доповідь на Всеукраїнській студентській науково-конференції, тези доповіді	<i>Наукові перспективи та методичні інновації у розвитку початкової освіти</i> : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 8 травня 2025 р.). Вінниця, 2025. С. 36–39
Галушко Ю.	Використання нейромережі Gemini в освітній діяльності вчителя початкових класів	Доповідь на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції	<i>Інновації та традиції в освіті: історичний досвід і сучасні виклики розвитку дошкільної, початкової, мистецької освіти та культури</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / за ред.: Стрілецької Н.М., Міненко А.О., Носко Ю.М. Чернівці : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2025. С. 119–123
Загній Т.	Створення відеоуроку для молодших школярів	Відео на власному каналі Ютуб	https://surl.li/lxqmlw
Карпенко О.	Використання конструктора Скрайбінг-презентації PowToon для реалізації змішаного навчання	Відео на власному каналі Ютуб	https://surl.lt/zxjjwb
Приходько В.	Використання додатків віртуальної та доповненої реальності	Запис відео	https://surl.li/pdqjfs

44 % з опитаних інноваційним компонентом курсу називали методи навчання (метод проєктів, кейс-метод, дослідницький), які «давали можливість розкрити творчий потенціал студента». 90 % студентів сподобалася комунікація та співпраця студентів у групах над створенням спільного сайту, відео, конструювання ігор. 10 % студентів сподобалося досліджувати нові освітні онлайн-сервіси (нейромережі, скрайбінг презентації, хмарні сервіси). 17 % студентів мали труднощі із засвоєнням технології створення інтерактивних робочих листів за допомогою гугл таблиць, оскільки це вимагало знання правил роботи з табличними даними, назв формул, синтаксису їх написання та перевірки на функціонування розробки. Решта студентів не мали труднощів із засвоєнням технологій. За підсум-

ком відповідей усі студенти готові використовувати опановані ними технології вже у наступній педагогічній практиці. 94 % студентів дали обґрунтовані відповіді або погоджувалися з відповідями інших студентів, що вчитель-інноватор – «учитель, який постійно розвивається, знайомиться з інноваціями, новими технологіями на освітніх курсах, конференціях, форумах, проєктах, впроваджує їх у свою практику, має власні інноваційні ідеї, які втілює у життя та оприлюднює свій практичний досвід». 6 % студентів вважають, що вчитель-інноватор це той, «хто йде по переду часу, створює нові інноваційні технології». Результати бесіди узагальнено та подано у вигляді комбінованої діаграми (див. *Рис. 1*), побудованої на основі даних власного дослідження.

Рис. 1. Комбінована діаграма результатів науково-педагогічної бесіди студентів

На основі висвітлених та інших результатів можемо констатувати, що здобувачі не тільки засвоїли теоретичну базу, а й навчилися критично оцінювати та модифікувати інноваційні підходи, адаптуючи їх до специфічних потреб молодших школярів та умов НУШ. Загалом це свідчить про достатній рівень розвитку інноваційної компетентності.

На успішність впливає поєднання традиційних і сучасних освітніх технологій, зокрема використання цифрових платформ, проблемного та проєктного навчання, суб'єкт-суб'єктна взаємодія.

Здобувачі освіти під час опанування засад педагогічної інноватики демонструють сформованість метакомпетентностей. Прослідковується зменшення показників тривож-

ності та прокрастинації, збільшення пізнавального інтересу, прояв інноваційного потенціалу та позитивного емоційно-ціннісного ставлення до освітнього процесу.

Успіх упровадження основ педагогічної інноватики зазвичай є результатом синергії кількох ключових аспектів, які вплинули на

якість освітнього процесу та залученість студентів, та є свідченням того, що освітній процес орієнтований на формування компетентностей, глибоко залучає студента до активного навчання та підтримується високим професіоналізмом педагогічного колективу та адміністрації.

Таблиця 2

**Чинники та їхній вплив
на успішність упровадження засад педагогічної інноватики**

Чинники	Вплив на успішність упровадження засад педагогічної інноватики
Релевантність методик	Чіткість визначених цілей забезпечує сфокусованість та вимірюваність результатів. Студенти бачать прямий зв'язок між навчанням і майбутньою професією, що посилює їхню внутрішню зацікавленість та розуміння важливості. Обрані методики (проектне навчання, гейміфікація, соціально-емоційне навчання і т.д.) актуальні для сучасної освіти та потреб ринку праці, що стимулює інтерес студентів. Використання методів, що ґрунтуються на сучасних психолого-педагогічних дослідженнях, гарантує їхню ефективність.
Компетентність викладачів	Викладачі пройшли якісну підготовку з використанням нових інструментів та підходів, що дозволило їм почуватися впевнено, правильно застосовувати сучасні методики та ефективно управляти динамікою інноваційного освітнього процесу. Вони мають високий рівень внутрішньої мотивації та відкриті до експериментів, прагнуть до самовдосконалення. Усе це є необхідним для успіху будь-якої інновації. Створюють спільноти практиків, де обмінюються досвідом та ідеями.
Орієнтація на студента та його потреби	Студенти виявляють активну позицію, що відображається у діяльності (проекти, кейси), тобто знання не просто запам'ятовуються, а інтегруються у світогляд, набуваються життєво необхідні навички. Освітній процес враховує індивідуальний темп та інтереси магістрантів, що значно підвищує їхню залученість та глибину засвоєння матеріалу. Адаптоване, персоналізоване навчання зменшує фрустрацію та сприяє досягненню успіху студентами з різним рівнем підготовки. Здобувачі вищої освіти отримують регулярний, конструктивний зворотний зв'язок, що дозволяє оперативно коригувати освітній процес, підтримувати мотивацію та сприяти побудові стосунків.
Сприятливе освітнє середовище	Наявне технологічне забезпечення, зокрема платформа дистанційного навчання та дібрані якісні цифрові ресурси стали основою для реалізації багатьох інноваційних ідей. Доступність матеріалів дозволяє поширювати інновації на більшу кількість студентів та забезпечувати гнучкість освітнього процесу (наприклад, за допомогою онлайн-ресурсів). Керівництво закладу та колеги активно підтримують та заохочують інноваційну діяльність. У закладі створена доброзичлива атмосфера і дотримуються ненасильницької комунікації, а креативність та нестандартні підходи заохочуються, що є важливим каталізатором успіху.

Успішне впровадження інноватики також відображається у формуванні стійкої мотивації студентів до безперервного професійного розвитку. Здатність до глибинної рефлексії власної педагогічної діяльності, що розвивається в процесі опанування дисципліни, дозволяє їм самостійно ідентифікувати освітні проблеми та ініціювати власні інноваційні рішення. У такий спосіб забезпечується не лише готовність оперативно реагувати на виклики, а й проактивна позиція майбутнього вчителя як агента освітніх змін.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У результаті проведеного дослідження встановлено, що впровадження засад педагогічної інноватики у загальну підготовку є необхідною умовою модернізації системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Відтак згідно із дотриманням описаних у роботі умов забезпечується формування у майбутніх педагогів цілісного розуміння педагогічних інновацій, інноваційного типу мислення, здатності до науково-дослідної діяльності,

проектування та реалізації сучасних освітніх технологій у практиці початкової школи, сприяє розвитку креативності, професійної мобільності, готовності до саморозвитку вчителя.

З'ясовано, що підготовка бакалаврів початкової освіти з елементами педагогічної інноватики на прикладі викладання дисципліни «Сучасні інформаційні технології навчання» є стратегічно важливою для безперервного підвищення якості освіти, формування професіоналів, здатних створювати і трансформувати інформаційно-освітнє середовище та відповідати сучасним освітнім вимогам.

Особливе значення має включення нормативної дисципліни «Педагогічна інноватика в початковій школі» до освітньо-професійних програм підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти в усіх ЗВО. Її зміст орієнтований на поглиблення теоретичних знань та формування практичних умінь щодо розроблення, апробації й аналізу ефективності інноваційних педагогічних рішень, спрямований на формування у студентів розуміння сутності інноваційних процесів в освіті, оволодіння методами розробки, впровадження та оцінювання ефективності педагогічних інновацій. Практичне застосування засад педагогічної інноватики у підготовці магістрантів сприяє розвитку професійної компетентності, критичного мислення, умінню адаптувати освітній процес до потреб сучасного суспільства.

Не менш необхідним є створення навчальних посібників, наприклад, «Сучасні ресурси в роботі педагога», що узагальнюють науково-методичні підходи до реалізації

засад педагогічної інноватики, містять дидактичні матеріали, методичні рекомендації та приклади ефективних інноваційних практик, необхідних для ефективної роботи майбутнього вчителя початкових класів. Посібник може бути використаний як у процесі аудиторного навчання, так і для самостійної роботи здобувачів освіти.

Важливою складовою інноваційного розвитку педагогів є неформальна освіта, що спрямована на формування професійних компетентностей педагогів та дозволяє поглиблювати знання з педагогічної інноватики, освоювати нові цифрові, інтерактивні та дослідницькі технології навчання, зокрема, курс підвищення кваліфікації «Формування соціально-емоційних навичок засобами цифрових технологій». Така неперервність професійного вдосконалення сприяє формуванню інноваційної культури сучасного вчителя.

Отже, впровадження засад педагогічної інноватики у загальну підготовку майбутніх учителів початкових класів є стратегічним напрямом удосконалення педагогічної освіти, що допомагає формуванню покоління педагогів-дослідників, здатних до інноваційної діяльності, критичного мислення, професійного саморозвитку та реалізації сучасних освітніх реформ в Україні.

Перспективні дослідження – висвітлення впровадження засад педагогічної інноватики під час підготовки майбутніх учителів початкових класів у дисципліні зі спеціальної підготовки та в практичну діяльність навчально-наукових лабораторій.

Список використаних джерел

- Вакулова, І. (2021). Педагогічна інноватика як предмет дослідження вітчизняних та зарубіжних учених. *Освітологічний дискурс*, 35(4), 118–140. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.48>
- Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*. Академвидав. <https://eltutor.at.ua/Podskazki/Dychkivska.pdf>
- Мариновська, О. (2023). Базові поняття педагогічної інноватики. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, 3, 11–16.
- Огієнко, О. І., Калюжна, Т. Г., Красильник, Ю. С., Мільто, Л. О., Радченко, Ю. Л., Годлевська, К. В., & Кобюк, Ю. М. (2015). *Інноваційні педагогічні технології* (О. І. Огієнко, Ред.). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.
- Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки*. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 286-р. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
- Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»*. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1225. (2024). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartuvchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
- Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*. Наказ Міністерства освіти і науки України № 357. (2021). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatkov.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
- Стандарт вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти*. Наказ Міністерства освіти і науки України № 480. (2024).

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/08.04.2024/013.Pochatkova.osvita-mahistr-480.vid%2008.04.2024.pdf>

- Стрілець, С. І. (2016). Особливості інноваційних процесів (тенденцій) у сфері освіти України. *Ukraine – EU. Modern Technology, Business and Law*, collection of international scientific papers (Part 2, pp. 264–267). CNUT.
- Стрілець, С. І., & Кириленко, Н. М. (Розроб.). (2024). *Робоча програма «Педагогічна інноватика в початковій школі»*. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.
- Стрілецька, Н. М. (Розроб.). (2024). *Робоча програма «Сучасні інформаційні технології навчання»*. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.
- Шпеко, А. А. (2025). *Сучасні ресурси в роботі педагога*. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

References

- Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative Pedagogical Technologies]. Akademvydav. <https://eltutor.at.ua/Podskazki/Dychkivska.pdf> [in Ukrainian].
- Marynovska, O. (2023). Bazovi poniattia pedahohichnoi innovatyky [Basic Concepts of Pedagogical Innovation]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho*, 3, 11–16 [in Ukrainian].
- Ohienko, O. I., Kaliuzhna, T. H., Krasyl'nyk, Yu. S., Milto, L. O., Radchenko, Iu. L., Hodlevska, K. V., & Kobiuk, Yu. M. (2015). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative Pedagogical Technologies] (O. I. Ohienko, Red.). Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
- Profesiynyi standart «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity»* [Professional Standard 'The Teacher of a General Secondary Education Institution']. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 1225. (2024). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> [in Ukrainian].
- Shpeko, A. A. (2025). *Suchasni resursy v roboti pedahoha* [Modern Resources in the Work of a Teacher]. Natsionalnyi universytet «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka [in Ukrainian].
- Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 Pochatkova osvita haluzi znan 01 Osvita / Pedahohika dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity* [Higher Education Standard in the 013 Primary Education Specialty in the 01 Education Field of Knowledge / Pedagogy for the First (Bachelor's) Level of Higher Education]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 357. (2021). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].
- Standart vyshchoi osvity zi spetsialnosti 013 Pochatkova osvita haluzi znan 01 Osvita / Pedahohika dlia druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity* [Higher Education Standard in the 013 Primary Education Specialty in the 01 Education Field of Knowledge / Pedagogy for the Second (Master's) Level of Higher Education]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 480. (2024). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/08.04.2024/013.Pochatkova.osvita-mahistr-480.vid%2008.04.2024.pdf> [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky* [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 286-r. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
- Strilets, S. I. (2016). Osoblyvosti innovatsiinykh protsesiv (tendentsii) u sferi osvity Ukrainy [The Peculiarities of Innovation Processes (Trends) in the Education Field of Ukraine]. *Ukraine – EU. Modern Technology, Business and Law*, collection of international scientific papers (Part 2, pp. 264–267). CNUT [in Ukrainian].
- Strilets, S. I., & Kyrylenko, N. M. (Comp.). (2024). *Robocha prohrama «Pedahohichna innovatyka v pochatkovii shkoli»* [Work Program 'Pedagogical Innovation in Primary School']. Natsionalnyi universytet «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka [in Ukrainian].
- Striletska, N. M. (Comp.). (2024). *Robocha prohrama «Suchasni informatsiini tekhnolohii navchannia»* [Work Program 'Modern Information Education Technologies']. Natsionalnyi universytet «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka [in Ukrainian].
- Vakulova, I. (2021). Pedahohichna innovatyka yak predmet doslidzhennia vitchyznianskykh ta zarubizhnykh uchenykh [Pedagogical Innovation as a Subject of Research by Domestic and Foreign Scientists]. *Osvitoholichnyi dyskurs*, 35(4), 118–140. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.48> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2025